

Asia: VN/27217/2021

Valtioneuvoston periaatepäätös yrittäjyydestä

Lausunnonantajia pyydetään vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

1. Onko yrittäjyyden periaatepäätöksessä otettu huomioon yrittäjyyden edistämisen näkökulmasta keskeisimmät asiat?

Ei. Mitä lisäisit tai muuttaisit? [Keskuskauppakamarin mukaan on hyvä, että periaatepäätöksessä painotetaan työnantajayritysten merkitystä sekä nostetaan tavoitteiden keskiöön yritysten kasvun ja kansainvälistymisen tukeminen. Keskuskauppakamari on jo aikaisemmassa lausunnossaan yrittäjyysstrategiaan liittyen katsonut, että yrittäjyysstrategian, ja nyt tämän periaatepäätöksen, tulee keskittyä siihen, kuinka yrityksiä ja yrittäjiä voidaan kannustaa työllistämään, toimimaan entistä kasvuhakuisemmin ja kansainvälisemmin sekä panostamaan tutkimukseen ja kehittämiseen sekä digitalisaatioon. Keskuskauppakamarin mukaan tämä tavoite näkyy periaateohjelmassa kannatettavalla tavalla. Keskuskauppakamarin näkemyksen mukaan tavoitteiden edistämiseen liittyvissä toimenpiteissä ei ole kuitenkaan huomioita kaikkia keskeisiä asioita. Yritysten kannustaminen työllistämään vaatii työllistämisen kynnyksen madaltamista, joka taas edellyttää verotukseen liittyvien toimenpiteiden lisäksi ennen kaikkea työmarkkinoiden joustavuuden lisäämistä. Työmarkkinoiden jäykkyys on yksi merkittävimmistä kilpailukykyä ja yritysten kasvua haittaavista tekijöistä Suomessa kansainvälisesti vertaillen. Palkanmuodostus ei joustaa, irtisanominen on liian vaikeaa, työvoima ei liiku, ansiotuloverotus on kireää ja kokonaisuudessaan järjestelmä on jäykkä. Maailman talousfoorumi WEF:n kilpailukykyvertailussa vuonna 2018 Suomi sijoittui palkanmuodostuksen joustavuudessa sijalle 139, kun mukana vertailussa oli 140 maata. Työmarkkinoiden joustavuuden lisääminen tulisi olla periaatepäätöksessä mukana. Keskuskauppakamarin mukaan on hyvä, että pula osaavasta työvoimasta nousee periaatepäätöksessä vahvasti esiin, sillä ongelma tulee vain pahenemaan Suomen heikosta pitkän aikavälin väestönkehityksestä johtuen. Kauppakamareiden syyskuussa 2021 toteutetussa jäsenkyselyssä noin 75 prosenttia yrityksistä ilmoitti kärsivänsä osaajapulasta. Noin 68 prosenttia vastaajista kertoi osaavan työvoiman heikon saatavuuden rajoittavan yrityksen kasvua. Periaatepäätöksessä esitetyt toimet osaajapulaan vastaamiseksi ovat kuitenkin erikoiset. Pk-yritysten työnantajamielikuvan vahvistaminen tai rekrytointiosaamisen kehittäminen eivät ole Keskuskauppakamarin näkemyksen mukaan keskeisiä ratkaisuja osaajapulaan vastaamiseksi, vaikka niitäkin varmasti tarvitaan. Kauppakamareiden kyselyssä yritykset ilmoittivat rekrytointihaasteidensa tärkeimmiksi syiksi sen, että avoimiin tehtäviin ei ole riittävästi hakijoita ja että hakijoilla on vähäistä työkokemusta. Kun ottaa huomioon osaajapulalan ydin syyn johtuvan väestön ikääntymisestä ja työllisten määrän vähenemisestä, pitää Keskuskauppakamari tärkeimpänä toimenpiteenä

osaajapulaan osaamisperusteisen maahanmuuton lisäämistä. Lisäksi tarvitaan erilaisia koulutukseen liittyviä toimenpiteitä kuten yritysten ja oppilaitosten yhteistyön tiivistämistä koulutuksen sisältöihin liittyen sekä muuntokoulutusten ja esim. lyhyttutkintojen lisäämistä. Työn tekimisen kannusteiden on oltava myös kunnossa. Keskuskauppakamari korostaa, että koulutuksen rooli jää periaatepäätöksessä yleisestikin liian ohueksi, vaikka koulutus ja osaamisen kehittäminen päätösluonnoksessa mainitaankin. Koulutus ja osaamisen kehittäminen ovat erittäin keskeisessä asemassa, kun tuetaan yrityksiä kasvattamaan liiketoimintaansa ja kansainvälistymään. Lisäksi Keskuskauppakamari haluaa nostaa esiin yrittäjyyskasvatuksen. Yrittäjyyskasvatus on merkittävässä roolissa siinä, että yhä useampi nuori valitsee yrittäjyyden ja että asenteet yrittäjyyttä kohtaan kehittyvät positiivisesti.]

2. Mitä tulisi erityisesti ottaa huomioon yrittäjyyden periaatepäätöksen toteuttamisessa?

Toimintaympäristö, joka on yrityksille ennakoitava ja luotettava, on avainasemassa yrittäjyyden periaatepäätöksen toteuttamisessa. Yritykset tarvitsevat kansainvälisesti kilpailukykyisen toimintaympäristön sekä pitkäjänteistä ja ennakoitavaa politiikkaa, jotta uskaltavat työllistää, kasvaa ja investoida. Tämän ennakoitavan toimintaympäristön saavuttamisessa on vielä työtä tehtävänä. Periaatepäätöksen toteutumisen seurannassa tulisi käyttää myös mittareita, joiden avulla voidaan suorittaa kansainvälistä vertailua.

Lisäksi Keskuskauppakamari haluaa huomauttaa, että periaatepäätösluonnos ei päätöksen suunnitellussa toteuttamisessa huomioi jo nykyisellään tehtävää yhteistyötä julkisen sektorin ja elinkeinoelämän järjestöjen välillä. Myös järjestöillä ja yksityisillä toimijoilla on merkittävä rooli pk-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edistämässä. Esimerkiksi kauppakamarit eri puolella maata tarjoavat yrityksille kasvuun ja kansainvälistymiseen liittyviä palveluita ja koulutusta sekä edistävät yritysten toimintaympäristön myönteistä kehitystä yhteistyössä julkisten toimijoiden ja viranomaisten kanssa. Kauppakamareilla on myös merkittävä rooli yritysten osaamisen kehittämisessä, esimerkiksi HHJ-hallituskoulutus tukee pk-yritysten hallitustyöskentelyn kehittämistä ja yritysten kasvua.

3. Ovatko yrittäjyyden periaatepäätöksen toimenpiteet poikkihallinnollisen yhteistoiminnan ja koordinaation varmistamiseksi riittävät (toimenpide 6.1.)?

Ei. Mitä lisäisit tai muuttaisit? [Keskuskauppakamari pitää yrittäjyyden neuvottelukuntaa kannatettava, mutta huomauttaa, että neuvottelukunnan rooli ei saa ajautua irralliseksi. Yrittäjyyden periaatepäätöksen ja sen tavoitteiden tulisi näkyä lainsäädännön valmistelussa läpi linjan.]

4. Ovatko esitetyt seurantamittarit kattavat yrittäjyyden periaatepäätöksen seuraamiseksi (kohta IV)?

Ei. Keskuskauppakamari esittää, että mittareihin lisättäisiin yritysmuonteisen ja kilpailukykyisen toimintaympäristön kehityksen seuraaminen verrattuna keskeisiin kilpailijamaihimme. Ja että myös esitettyihin mittareihin lisättäisiin vertailu kehitykseen, joka tapahtuu keskeisissä verrokkimaissamme.

Mittariin, jossa esitetään viennin kehityksen mittaamista tavaraviennillä, tulee lisätä myös palveluvienti.

5. Miten voidaan kehittää ministeriöiden välistä poikkihallinnollista yhteistyötä yrittäjyyden periaatepäätöksen toteuttamiseksi?

-

6. Muut mahdolliset huomiot yrittäjyyden periaatepäätökseen.

-

Sipola Johanna
Keskuskauppakamari